

PÁLYÁZAT A 22. SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI LEVÉLTÁRI NAPOK MEGRENDEZÉSÉRE

Pályázati azonosító: 3508/01254

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

2015. szeptember 24-25-én már 22. alkalommal rendeztük meg nemzetközi levéltári napjainkat. A cél most is az volt, hogy újabb ablakokat nyissunk a világra az érdeklődők számára a 20. századi történelmi traumákról, illetve információt kapjunk ezen történések hazai és határon túli levéltárakban őrzött írott forrásairól.

Terveink szerint a kárpátaljai és az erdélyi kollégák mellett a hagyományokhoz híven szlovák levéltárost is szerettünk volna hívni, sajnos meghívott előadónk nem tudott eljönni. A rendezvény újdonsága azonban az volt, hogy a második napi programot a Kárpátaljai Állami Levéltárral közösen szerveztük. A levéltári napok szakmai támogatója volt a Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár, amely helyet adott egyik kiállításunknak, a Móricz Zsigmond Színház, amely jutalmazta annak a helytörténeti pályázatnak a kiemelkedő munkát benyújtó pályázóit, amelyet a nyíregyházi tudományos intézmények közösen írnak ki már évek óta.

Konferenciánkat az első nap több mint százan látogatták, a második napi Szolyvára tartó emlékúton 50-en vettek részt.

A konferencia első napján a hagyományok tisztelete és az újra való nyitottság ötvöződött. Az előző évekhez hasonlóan a Megyeháza biztosított helyet számunkra. Bár a megyei önkormányzat már nem fenntartója a levéltárnak, a Közgyűlés fontosnak tartja a helyi közgyűjtemények munkájának segítését és támogatója a levéltárunkban zajló tudományos munkának. Rendezvényünket megtisztelte személyes jelenlétével és köszöntőjével a megyei közgyűlés alelnöke Baracsi Endre, továbbá Nyíregyháza Megyei Jogú Város nevében dr. Ulrich Attila kulturális alpolgármester.

A konferencia nemzetköziségét kiemelve a diplomáciai testületek tagjai is köszöntötték a vendégeket: Gupalo Arkadij, Ukrajna nyíregyházi vezető konzulja, Mányi István, Magyarország beregszászi konzulja, Vida László, hazánk ungvári konzulja, főkonzul-helyettes és dr. Barabás László, Ausztria tiszteletbeli konzulja.

A nyíregyházi közgyűjteményekkel, a főiskola történelem tanszékével és a megyei honismereti egyesülettel közös helytörténeti pályázatunkon 15-en vettek részt. A pályázók jutalmazásához hozzájárult több szponzor. Az idén hét Pro Archivo-emléklapot adhattunk át. Egyet támogatóknak, hatot pedig azoknak, akik iratot ajándékoztak nekünk a tavalyi levéltári nap óta, illetve hozzájárultak az őseik által nyert, nálunk őrzött oklevél állományvédelméhez. Az adományozók elmondták, hogy rendezvényeinkkel, kiadványainkkal, a város és a megye kulturális, tudományos életében való személyes jelenlétünkkel erősítettük azt a közbizalmat a levéltár iránt, ami arra a döntésre készítette őket, hogy a sok éve féltve őrzött dokumentumaikat ránk bizzák. Az ajándékba kapott iratok között van egy oklevél, amelyet a rendezvényre restaurált a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára.

A megnyitó részt Nagy József gyergyóremetei történész zárta *A székelyföldi ezredek megállták helyüket* című kiállítás virtuális bemutatásával. A 30 pannóból álló kiállítást aznap a megyeháza folyosóján, azt követően egy hónapig pedig a levéltárban láthatják az érdeklődők. A kiállítást térítésmentesen adta kölcsön számunkra a Hargitai Kulturális Központ, szállításáról magunk gondoskodtunk,

11 órától a *20. századi történelmi traumák* című konferencia vette kezdetét, amelynek levezető elnöki feladatait Gottfried Barna főlevéltáros látta el. A nyitó előadást Bank Barbara, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának tagja tartotta a huszadik századi levéltári források értékelésének módszereiről, illetve az események, helyek és történések rekonstruálásában segítségül hívható más eszközök lehetőségeiről. Pintér Tamás, a Nagy Háború Kutatásért Közhasznú Alapítvány kutatója, a Nagy Háború Blog alapító-szerkesztője előadásában két fogalomra vált első világháborús helyről, az isonzói és doberdói veszteségekről, azok történelmi és nemzeti emlékezetbeli feldolgozásáról beszélt. Henzsel Ágota főlevéltáros a Gottfried Barnával közösen szerkesztett, Kiss Ernő egykori levéltár-igazgató első világháborús naplóját mutatta be.

A tudományos előadások és a könyvbemutató után Babos Krisztina, a Nagy Háború Blog alapító-szerkesztője nyitotta meg a *"Gondolatban mindig ott leszek"* című kiállítást a megyei könyvtárban. A tárlat az első világháború idején készült műtermi katonai-, családi és páros portrékból válogat.

A vendégeket a kiállítás megtekintését követően ebéddel kínáltuk, majd 14 órakor a Megyeházán folytatódott a konferencia. Az első előadó Nagy József volt, aki *Az első világháború kollektív emlékezete a második világháborúban* című előadásában az 1944-ben együtt harcoló első világháborús veterán „öreg székelyek” és fiaik sorsát vázolta. Szólt arról is, hogy ez a közös jelenlét milyen hatással volt a harci cselekményekre, milyen sajátos szokások alakultak ki, hogyan változott a harcolók morálja. Csatáry György, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanszékvezető tanára, egykori levéltáros a Kárpátaljai Állami Levéltár Beregszászi Osztályán őrzött második világháborús katonai és kémelhárítási iratokat mutatta be. Mishuk Mykhailo, a Kárpátaljai Állami Levéltár igazgatója előadásában pedig a holokauszt kárpátaljai történelmi forrásait, a levéltárban fellelhető, a kutatók által eddig még fel nem dolgozott iratokat ismertette meg a hallgatósággal. A háborús előadások sorát Kéry Péter Nyíregyháza bombázásáról készített dokumentumfilmje zárta.

A háborúval nem zárult le a 20. századi traumák sora. Molnár D. Erzsébet, a beregszászi Lehoczy Tivadar Intézet kutatója a málenkij robot kárpátaljai történetét mutatta be, amelynek magyarországi kutatása várat magára. Bánszki Hajnalka levéltáros záró előadásában pedig a csehszlovák-magyar lakosságcsere nyíregyházi vonatkozásairól beszélt, kiemelve a Nyíregyházára telepített felvidéki magyarok tragédiáját. A konferenciát a Szent Atanáz Hittudományi Főiskolán lévő Málenkij robot című vándorkiállítás megtekintése zárta.

A rendezvény második napján az előre regisztráltak emlékútra indultak a Szolyvai Emlékparkba, ahol meghallgatták Dupka György előadását a park létrehozásáról és a málenkij robotra összegyűjtöttek táborairól, életéről, haláláról. Délután a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlése és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által a Szovjetunióba elhurcolt megyei és városi lakosok emlékére készített emléktábla leleplezésére és megkoszorúzására került sor. Beszédet mondott Halkóné dr. Rudolf Éva városi bizottsági elnök és Szabó István, a megyei közgyűlés alelnöke.

Rendezvényüket igyekeztünk sokrétűre, mobilisra tervezni és a költségekkel racionálisan gazdálkodni.

A levéltári napok már több éve a régió jegyzett tudományos rendezvénye, amelyről a média rövidebb-hosszabb híradásokba számol be.

Beszámoló az intézmény által működtetett honlapokon:

- <http://www.szabarchiv.hu/drupal/node/60898> (benne: részletes beszámoló, sajtóhírek a rendezvényről, a galériában képek)
- http://mnl.gov.hu/mnl/szszbml/hirek/22_szabolcs_szatmar_beregi_nemzetkozi_leveltari_napok_0

Jelen beszámoló elérhetősége az intézményi honlapunkon: http://www.szabarchiv.hu/drupal/sites/default/files/SZAKMAI%20BESZ%20C3%81MOL%20C3%93_levnap.pdf

Jelen beszámoló elérhetősége a Hungaricana portálon:

A Tisztelt Kuratórium támogatását köszönjük,

Nyíregyháza, 2015. október 7.

Kujbusné dr. Mecsei Éva

igazgató

VÁLOGATÁS A TANÁCSKOZÁSON KÉSZÜLT KÉPEKBŐL

Még több kép itt: <http://www.szabarchiv.hu/drupal/image/tid/318>